

Glorieklokken: Spiegel van geleefd geloof

Wie meent dat de bundel Glorieklokken inhoudelijk gezien een “typische” liedbundel van de Nederlandse Pinksterbeweging is, met veel nadruk op de heilige Geest, blijkt zich te vergissen. Dr. Miranda Klaver laat op overtuigende wijze zien dat deze bundel een veel bredere evangelische opzet heeft. En met wat zij tot dusver beschrijft wordt wellicht een goede aanzet gegeven om op termijn eens wat nader in te gaan op wat er zoal heden ten dage qua inhoud gezongen wordt.

Introductie

‘Zingt de Heer een nieuw lied’ klinkt het zondags in veel pinkstergemeenten. Zingen, God vol overgave prijzen met hart en ziel, is kenmerkend voor pinkstergelovigen. De ontwikkelingen en veranderingen in de liedcultuur van de Nederlandse pinksterbeweging bieden daarom een interessante inkijk in de geschiedenis van haar spiritualiteit. Vanuit dit vertrekpunt wil ik in dit artikel de betekenis van de Glorieklokkenbundel van M.A. Alt bespreken. Ten eerste zal ik de Glorieklokkenbundel tegen de achtergrond van de internationale evangelische liedcultuur bespreken en vervolgens ingaan op haar betekenis als uitdrukking van het geleefde geloof van pinkstergelovigen.

De Glorieklokkenbundel en de internationale evangelische liedcultuur

In 1929 verscheen de eerste uitgave. Tot die tijd werd in de Nederlandse pinksterbeweging vooral uit de bundel van Johannes de Heer gezongen. Vervolgens werd de pinksterliedcultuur zeker veertig jaar bepaald door zowel de Glorieklokkenliederen als de liederen van Johannes de Heer. Deze twee liedboeken werden na de oorlog zelfs samengevoegd tot één uitgave, de z.g. combibundel. Dat betekende niet dat de liederen in deze bundel volledig uitwisselbaar waren. De Glorieklokkenliederen werden als ritmischer en eigentijdser gewaardeerd dan de liederen van Johannes de Heer. Voor evangelisatiesamenkomsten koos men liever voor ‘echte’ pinksterliederen van M.A. Alt dan de liederen van Johannes de Heer. Met de jaarlijkse uitgave van nieuwe opwekkingsliederen (vanaf 1972) veranderde geleidelijk het liedrepertoire binnen pinksterkringen. Hoewel de gele opwekkingsbundel aanvankelijk een waardevolle aanvulling bood op het bestaande liedrepertoire, kwam de opwekkingsbundel geleidelijk in de plaats van de combibundel.

De liedbundel Glorieklokken is op verschillende wijzen een belangrijke bron voor de geschiedenis van de Nederlandse pinksterbeweging. De ontstaansgeschiedenis laat zien hoezeer de Nederlandse pinksterbeweging deel uitmaakte van

een wereldwijde beweging. In haar biografie schrijft M.A. Alt echter weinig over de totstandkoming ervan. Aan de hand van verschillende uitgaven blijkt dat de complete bundel uit 1962 opgebouwd is uit tien verschillende delen die in de jaren ‘30 uitkwamen. Het eerste deel Glorieklokken kwam uit in 1930 en bevatte 200 liederen en 40 ‘koortjes’. De vermelding bij de liederen toont aan dat velen afkomstig waren uit bestaande Amerikaanse, Engelse en Duitse liedbundels. Door haar contacten met de internationale zendingsgemeenschap in voormalig Nederlands-Indië, kwam M.A. Alt in aanraking met bestaande liedbundels die wereldwijd gebruikt werden. Daaruit selecteerde zij vele liederen en vertaalde deze in het Nederlands. Hoewel het Pentecostalisme meer recentelijk als ‘global religion’ wordt beschouwd, is de Glorieklokkenbundel reeds een goed voorbeeld van de voortdurende uitwisseling van liederen, ideeën en praktijken binnen de internationale pinksterbeweging.

Is Glorieklokken wel een pinksterliedbundel?

De vraag is echter wel of de Glorieklokkenbundel als een specifieke pinksterliedbundel kan worden beschouwd. Een aantal liederen heeft wel een specifiek pinksterkarakter door het benadrukken van de doop met de Geest maar het merendeel van de Glorieklokkenliederen is - net zoals de liederen van de Johannes de Heer bundel - te categoriseren als het genre van z.g. gospelsongs.

‘Gospelsongs’ zijn liederen die onlosmakelijk verbonden zijn met verschillende opwekkingsbewegingen die gepaard gingen met het uitbrengen van nieuwe liederen zoals de hymns van de gebroeders Wesley (tweede helft van de 18e eeuw) en de liederen van de singer/songwriter Ira Sankey een eeuw later. Een selectie van Sankey’s liederen, meer dan 1200 (!) is zowel in de Johannes de Heer bundel als in de Glorieklokkenbundel opgenomen. Deze ‘gospel songs’

Dr. Miranda Klaver is antropoloog en theoloog en als docent en onderzoeker verbonden aan de faculteit Theologie van de VU te Amsterdam (m.klaver@vu.nl, mirandaklaver.nl).

...zoals ouderen de bundel nog kenden...

onderscheidden zich duidelijk van het officiële kerklied omdat ze in de eerste plaats bedoeld waren voor opwekkings- of evangelisatiesamenkomsten: het taalgebruik was eenvoudig en de muziekstijl toonde sterke overeenkomsten met de populaire muziek van die tijd. Dus ondanks het feit dat de Glorieklokkenbundel binnen de Nederlandse pinksterbeweging een eigen plaats heeft ingenomen als pinksterliedbundel, is de Glorieklokkenbundel ontstaan uit de brede evangelische liedcultuur.

Glorieklokkenliederen en pinksterspiritualiteit

Naast dit mondiale perspectief is de Glorieklokkenbundel ook een belangrijke bron om meer inzicht te krijgen in de geloofsbeleving van Nederlandse pinkstergelovigen in de periode van de jaren '30 tot ongeveer het begin van de jaren '80 van de vorige eeuw. Anders dan in documenten van de officiële pinksterleer,

ontdekken we in deze liederen - net zoals in getuigenissen en levensverhalen - het alledaagse en praktische geloof van mensen zelf. Voor het beantwoorden van de vraag naar de betekenis van de liedbundel is een inventarisatie gemaakt van de meest gezongen liederen uit de Glorieklokkenbundel. In 2007 heeft Nathalie Zeijl, studente van de Azusa HBO-theologie opleiding, haar eindschrift over de liedcultuur van de Nederlandse pinksterbeweging geschreven.¹ Zij heeft een aantal oudere pinkstergelovigen gevraagd om een lijst samen te stellen van de meest populaire liederen uit verschillende bundels, waaronder de Glorieklokkenbundel. Met behulp van de uitkomsten van deze scriptie, aangevuld met een paar recente interviews en een inventarisatie van populaire Glorieklokkenliederen op Youtube, heb ik een analyse gemaakt van de thema's die in deze liederen naar voren komen.

Eerste thema: De bekering

Als eerste thema staat in veel liederen de bekeringservaring centraal en wordt het levensverhaal van de bekeerling verteld, zoals bijvoorbeeld het lied 'Genade kocht mij vrij' (GL. 498). Dit lied heeft een herkenbare narratieve structuur waarin er een duidelijke tweedeling gemaakt wordt tussen het oude leven zonder God en het uit genade ontvangen, nieuwe leven met God, door Jezus Christus. De zekerheid van het geloof wordt sterk benadrukt in de teksten. Tijdens het zingen getuigt de gelovige een kind van God te zijn en belijdt hij zijn redding voor de eeuwigheid. Bijvoorbeeld het lied 'Ik ben een kind van God' (GL. 36) begint als volgt: 'Mijn hart is vol van vreugde ik ben een kind van God, mijn Heiland stierf voor mij aan het kruis. Zijn leven gaf Hij eens voor mij en kocht mij van zonde vrij, ik ben een kind van God'. Tijdens het zingen wordt de gelovige herinnerd aan zijn bekeringservaring. Maar er gebeurt meer: het lied biedt de gelovige ook een kader om opnieuw zijn bekeringservaring te doorleven. Het gezamenlijk zingen van dit type liederen bevestigt daarom zowel de identiteit van de gelovige als die van de geloofsgemeenschap. Tegelijkertijd wordt de gemeenschap ook duidelijk begrensd naar buitenstaanders en niet-gelovigen. Veel van deze liederen

hebben daarom zowel een identiteitsbepalende functie als een verkondigende functie en dienen als aanvulling en versterking van de prediking.

Tweede thema: Het kruis

Een tweede herkenbaar thema in de liederen is de nadruk op de betekenis van het kruis. Veel liederen weerspiegelen de beslissende betekenis van het lijden en sterven van Jezus waardoor zonde en schuld zijn weggenomen. Behalve de focus op de historische realiteit worden deze liederen ook gekenmerkt door een element van participatie. Tijdens het zingen bevindt de gelovige zich als het ware aan de voet van het kruis, ziet hij de wonden van Jezus en is hij onderdeel van het kruisgebeuren. Het lied 'Het ruw houten kruis' (GL. 2) is hier een goed voorbeeld van. Er vindt een versmelting plaats van perspectief waardoor historische tijd en plaats wegvallen tot één ervaren werkelijkheid. Deze liedteksten komen sterk overeen met de wijze waarop de Bijbel functioneert in het dagelijks leven van pinkstergelovigen. De lezer plaatst zich als het ware in de tekst waardoor eigen ervaringen ingepast en verbonden kunnen worden met bijbelse verhalen en voorstellingen.

Derde thema: Heiliging

Het heiligingsmotief is het derde thema dat in de Glorieklokkenliederen naar voren komt. Dit thema is nauw verbonden met het eerder genoemde bekeringsmotief. De scheiding tussen het oude en nieuwe leven wordt uitgewerkt in een groot contrast tussen de wereld van het geloof en de wereld daarbuiten die als een morele chaos aangeduid wordt. De gelovige is apart gezet en 'wandelt in het licht met Jezus dat straalt te midden van de wereld die gebukt gaat onder zorg en pijn' (GL. 63). De moeite en de lasten van het leven worden wel genoemd, maar de gelovigen worden aangespoord om alles bij Jezus te brengen in de zekerheid dat alles dan goed komt. Het lied 'Zeg het aan Jezus' is hier een goed voorbeeld van: 'Is uw leven vol van

Weinig ruimte voor twijfel of gebrokenheid van het leven

moeite en zorgen, zeg het aan Jezus, als daar vrees is voor de dag van morgen' (GL. 44). Het heiligingsmotief biedt echter weinig of geen ruimte voor geloofstwijfel of voor de gebrokenheid van het leven. Vanuit de behaalde overwinning op het kruis wordt geleerd dat genezing, kracht, moed, vertrouwen, volharding, blijdschap en vrede horen bij de dagelijkse ervaring van de gelovige.

Vierde thema: Wederkomstverwachting en hemel

Een vierde thema in de liederen wijst op de sterke verwachting van de wederkomst en de hemel. Eén van de meest bekende liederen 'Als straks de bazuin zal schallen' (GL. 11)

